

**Revisionsbetænkning**

**over**

**Beretninger om revisionen af**

**Københavns Kommunes regnskab for 2012**

# INDHOLDSFORTEGNELSE

|                                                                                                           | <b>Side</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1. Proces for behandling af revisionsberetning og revisionsbetænkning .....                               | 3           |
| 2. Revisionsudvalgets indstilling til betænkning over beretninger om revisionen af<br>årsregnskabet ..... | 5           |
| 3. Revisionsudvalgets forbedringsforslag på baggrund af revisionen af 2012-regnskabet .....               | 6           |
| 4. Revisionsudvalgets opfølgning af revisionsbetænkninger for tidligere år .....                          | 11          |
| 5. Revisionsudvalgets behandling af revisionsberetninger for 2012 .....                                   | 20          |
| 5.1. Revisors konklusion om revisionen af 2012-regnskabet .....                                           | 20          |
| 5.2. Væsentlige forhold i revisionsberetningerne for 2012 .....                                           | 22          |

## **Bilag:**

1. Revisionsbemærkninger og udvalgenes besluttede foranstaltninger + bilag 1 a
2. Revisionsberetning for 2012 vedrørende årsregnskabet
3. Revisionsberetning for 2012 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter,  
der er omfattet af statsrefusion
4. Revisionsberetning for 2012 vedrørende kommunens administration af byfornyel-  
sesområdet

## **1. Proces for behandling af revisionsberetning og revisionsbetænkning**

Kommunens eksterne revisor afgav den 6. august 2013 til Borgerrepræsentationen følgende beretninger om revisionen af Københavns Kommunes regnskab for 2012:

- Revisionsberetning for 2012 vedrørende årsregnskabet
- Revisionsberetning for 2012 vedrørende sociale og beskæftigelsesrettede udgifter, der er omfattet af statsrefusion
- Revisionsberetning for 2012 vedrørende kommunens administration af byfornyelsesområdet

Økonomiudvalget har til opgave at foranledige, at der sker en besvarelse af revisionsbemærkninger til årsregnskabet – både for så vidt angår bemærkninger til forvaltningen under Økonomiudvalget og under de stående udvalg.

Økonomiudvalget besluttede på sit møde den 24. september 2013 at oversende Økonomiudvalgets og de stående udvalgs besvarelser af de afgivne bemærkninger til Revisionsudvalget.

Økonomiudvalget skal afgive en revisionsbetænkning med indstilling om regnskabet til Borgerrepræsentationen.

Revisionsudvalget – nedsat i henhold til styrelseslovens § 17, stk. 4, – har til opgave at foretage det forberedende arbejde i forhold til Økonomiudvalgets behandling af revisionsberetningerne.

Revisionsberetningerne er behandlet efter retningslinjerne i Københavns Kommunes revisionsregulativ af 21. februar 2008.

Revisionsudvalget afgiver et udkast til revisionsbetænkning over beretningen om revisionen af årsregnskabet henholdsvis delberetningerne til Økonomiudvalget.

Revisionsbetænkningen skal indeholde de bemærkninger, som behandlingen af årsregnskabet, beretningen om revisionen af årsregnskabet henholdsvis delberetningerne og Økonomiudvalgets og udvalgenes bemærkninger måtte give anledning til.

I betænkningen fremdrages endvidere sådanne forhold, som efter Revisionsudvalgets skøn kan være af betydning for Borgerrepræsentationen ved bedømmelsen af regnskabet og de dispositioner, der er omfattet af regnskabsafleggelsen henholdsvis delberetningerne.

Revisionsudvalget har behandlet den eksterne revisors beretninger. Behandlingen har tillige omfattet de kommentarer, som Økonomiudvalget og de stående udvalg har knyttet til beretningerne.

Borgerrepræsentationen træffer på et møde afgørelse med hensyn til de fremkomne bemærkninger.

Årsregnskabet, revisionsbetænkningen og de afgørelser, som Borgerrepræsentationen har truffet i forbindelse hermed skal indsendes til Statsforvaltningen Hovedstaden inden en frist, der er fastsat af økonomi- og indenrigsministeren.

## **2. Revisionsudvalgets indstilling til betænkning over beretninger om revisionen af årsregnskabet**

Revisionsudvalget indstiller, at Økonomiudvalget tillige med indstillingen til Borgerrepræsentationen om decision af årsregnskabet for 2012 afgiver nærværende betænkning dateret den 10. oktober 2013 til Borgerrepræsentationen med følgende indstilling:

**Borgerrepræsentationen tager revisionsbetænkningen over beretninger om revisionen af Københavns Kommunes regnskab 2012 til efterretning med de i indstillingen anførte kommentarer fra Økonomiforvaltningen, og godkender udvalgenes besluttede foranstaltninger som følge af revisionens bemærkninger, jf. revisionsbetænkningens bilag 1 + 1a.**

**Revisionsudvalget, den 10. oktober 2013**

**Rikke Lauritzen**

**(Formand)**

**Finn Rudaizky**  
**(Næstformand)**

**Lise Thorsen**

**Jakob Hougaard**

**Rasmus Jarlov**

**Flemming Steen Munch**

**Klaus Mygind**

### **3. Revisionsudvalgets forbedringsforslag på baggrund af revisionen af 2012-regnskabet**

Følgende fremgår af § 26 i revisionsregulativet for Københavns Kommune:

*”Revisionsbetænkningen skal indeholde de bemærkninger, som behandlingen af årsregnskabet, beretningen om revisionen af årsregnskabet henholdsvis delberetningerne og Økonomiudvalgets og udvalgenes bemærkninger måtte give anledning til”.*

*”I betænkningen fremdrages endvidere sådanne forhold, som efter Revisionsudvalgets skøn kan være af betydning for Borgerrepræsentationen ved bedømmelsen af regnskabet og de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflægningen henholdsvis delberetningen”.*

Revisionsudvalget har valgt at fremsætte følgende bemærkninger og anbefalinger på grundlag af de fremdragne væsentlige forhold i revisionsberetningerne om regnskabet for 2012 samt Intern Revisions rapportering.

#### **Kommunens økonomiske styring og forvaltning af offentlige midler**

Rapporteringen om udført forvaltningsrevision har omfattet følgende emner:

- Tilsyn med selvejende og private botilbud (Socialforvaltningen)
- Registreringer til opfyldelse af servicelovens krav til opfølgning i børnesager (Socialforvaltningen)
- Den økonomiske opfølgning på ydelser leveret af private dagbehandlingstilbud (Socialforvaltningen samt Børne- og Ungdomsforvaltningen)
- Styring af indkøbsområdet (Økonomiforvaltningen)
- Lønstyring (Alle forvaltninger)

#### **Ad Tilsyn med selvejende og private botilbud**

Den valgte revisor har vurderet, at Socialforvaltningens overordnede Økonomistyring samt overvågning af tilsynsområdet kan være vanskeliggjort af en manglende systematisk indsamling af samt registrering af stamdata vedrørende de enkelte tilbud. Socialforvaltningen har således ikke etableret et fælles systematisk og konsolideret overblik over driftsmæssige og økonomiske stamdata for de enkelte tilbud. Eksempelvis har Socialforvaltningen kun med en mindre grad af sikkerhed kunnet oplyse antallet af borgere, der har anvendt tilbuddene.

Forudsætningen for at gennemføre en effektiv styring af kommunens leve-

randører er, at der er tilvejebragt viden om en række karakteristika for de enkelte leverandører: Indhold i tilbuddet, antal brugere, økonomi, eksternt tilsyn m.v. En mangelfuld registrering af viden om de enkelte tilbud vil påvirke muligheden for en effektiv opfølgning og styring.

De indgåede driftsoverenskomster mellem Socialforvaltningen og selvejende institutioner har i et vist omfang karakter af rammeaftaler og er således ikke tilstrækkelige præcise til at regulere ansvaret samt de administrative og økonomiske vilkår for samarbejdet mellem de pågældende botilbud og kommunen.

Revisionsudvalget har noteret sig, at Socialforvaltningen vil implementere en lang række handlingsplaner med henblik på at systematisere og effektivisere tilsynene af selvejende og private botilbud. Socialforvaltningen har oplyst, at samtlige handlingsplaner vil være opfyldt senest ved udgangen af maj 2013. Revisionsudvalget forudsætter, at de beskrevne handlingsplaner er fuldt implementerede i 2. halvår 2013. Under henvisning til ovenstående skal Revisionsudvalget præcisere vigtigheden af, at der løbende sker en systematisk opsamling samt registrering af stamdata (styringsdata) vedrørende aftaler og leverandører herunder en effektiv tilgang til data. Dette bør iagttages ved implementeringen af nyt økonomisystem.

#### **Ad Registreringer til opfyldelse af servicelovens krav til opfølgning i børnesager**

Revisionsudvalget har noteret sig, at Socialforvaltningens redegørelse til Socialudvalget vedrørende registreringer af "børnesager" ikke er gennemført med udgangspunkt i et repræsentativt datamateriale. Dette har medført, at Socialforvaltningens redegørelse til Socialudvalget er behæftet med en endog meget stor usikkerhed.

Revisionsudvalget skal anføre, at data, der indgår i beslutningsgrundlag m.v. bør være omfattet af en omhyggelig og systematisk kvalitetskontrol. Revisionsudvalget forudsætter, at Socialforvaltningen foranlediget af ovenstående systematisk overvejer de etablerede kvalitetssikringsrutiner i forvaltningen.

#### **Ad Den økonomiske opfølgning på ydelser leveret af private dagbehandlingstilbud**

Socialforvaltningen samt Børne- og Ungdomsforvaltningen har indgået 7 aftaler om dagbehandlingstilbud herunder undervisning i henhold til undervisningsoverenskomster. Den valgte revisor har i revisionsberetning for 2012 redegjort for udført revision rettet mod 3 af de 7 dagbehandlingstilbud. Formålet med revisionen har været at undersøge de økonomiske relationer mellem

kommunen og dagbehandlingstilbuddene med vægt på takst- og prisfastsættelse.

Revisionen har konstateret, at 2 af de reviderede dagbehandlingstilbud har realiseret store regnskabsmæssige overskud i perioden 2008-2011. Overskuddene er dels anvendt til forøgelse af egenkapitalen, dels anvendt til udbyttebetalinger. I bilag til undervisningsoverenskomsten fremgår det, at eventuelle overskud skal tilgodese Københavns Kommune i form af fremtidig reduktion af taksterne. Det kan konstateres, at taksterne i perioden 2007 til 2012 alt andet lige er steget med op til 45 %.

Begge dagbehandlingstilbud har realiseret betydelige overskud. Det fremgår af de officielle regnskaber, at det ene dagbehandlingstilbud har oparbejdet et overskud på ca. 19 mio. kr. i perioden 2008-2011, medens det andet behandlingstilbud i perioden 2004-2011 har oparbejdet et overskud på i alt ca. 13,7 mio. kr.

Dagbehandlingstilbuddene er organiseret i form af anpartsselskaber, der indgår i en koncernstruktur. Det er således ved vurdering af de økonomiske forhold nødvendigt at analysere hvorledes betalinger (huslejebetalinger og renteudgifter) er omfattet af intern afregning mellem de enkelte selskaber i koncernstrukturen.

Revisionsudvalget forudsætter, at dagbehandlingstilbuddene fremadrettet underkastes en mere systematisk økonomisk opfølgning. De involverede forvaltninger bør tillige vurdere, hvorvidt og i hvilket omfang ovenstående forhold gør sig gældende for andre dagbehandlingstilbud.

#### **Ad Styring af indkøbsområdet**

Revisionen har analyseret og vurderet styringen af indkøbsområdet i Københavns Kommune. I den forbindelse er det konstateret, at indkøb og efterfølgende registrering og betaling kan varetages med udgangspunkt i 5 forskellige processer. Dette medfører dels, at risikoen for fejl øges væsentligt, da de involverede medarbejdere skal kunne håndtere flere forskellige processer og dels at de medgåede omkostninger stiger væsentligt.

Revisionsudvalget forudsætter, at der i forbindelse med implementering af et nyt økonomisystem ikke blot sker en standardisering af processerne på tværs af forvaltningerne men tillige, at antallet af processer reduceres.

#### **Ad Lønstyring**

En forudsætning for etablering af lønstyring er viden om de enkelte lønkom-

ponenters sammenhæng og anvendelse. Revisionen tillægger det således betydning, at der ved lønstyring er viden om lønsatser og mængder samt viden om udviklingen i timeforbrug og lønsatser med henblik på styring af de enkelte komponenter. Revisionen har konstateret, at forvaltningerne ikke gennemførte væsentlige handlinger rettet mod egentlig lønstyring. Efter revisionens opfattelse har kun enkelte forvaltninger gjort sig overvejelser om, hvilke muligheder forvaltningerne har for analyse af løndata mv. I flere forvaltninger foretages der ingen lønstyring. Fokus og succeskriteriet for forvaltningerne er budgetoverholdelse. På baggrund heraf er det revisionens vurdering, at lønstyringen i såvel forvaltningerne som i kommunen som helhed kan forbedres væsentligt. Intern Revision har baseret på en analyse af samtlige løndata fra 2011 udarbejdet et inspirationskatalog. Formålet med kataloget er at bringe eksempler på forskellige typer af analyser, der kan udarbejdes på lønområdet.

Revisionsudvalget understreger betydningen af, at der i kommunens forvaltninger etableres lønstyring og påskønner Intern Revisions udarbejdelse af et inspirationskatalog til brug for udvikling af lønstyringen i kommunen.

#### **Afgivne revisionsbemærkninger**

Revisionsudvalget har noteret sig, at den valgte revisor for 2012 har afgivet 8 nye revisionsbemærkninger:

ØKF – Forsikring af Sydhavnens Skole

ØKF – Bevillingssystemet

BUF – Manglende momsrefusion

SOF – Tilsyn med selvejende og private botilbud

SOF – Internt Kontrolsystem

SOF – Særligt dyre enkeltsager

SOF – Genopretning af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste

SOF – Refusionsopgørelsen for 2012

Fra tidligere år er overført 5 revisionsbemærkninger:

ØKF – Periodiseringsfejl af lønrefusion

ØKF – Mangelfuld lønadministration

ØKF – Forbedring af processer og rutiner vedrørende årsregnskabs balance

SOF – Interne kontroller – betaling af regninger (medicinudgifter)

SOF – Opfølgning på sagsgennemgang for 2008

Revisionsudvalget har tillige noteret sig, at de 8 nye revisionsbemærkninger vedrører 3 af de 7 forvaltninger. Heraf omfatter i alt 5 revisionsbemærkninger Socialforvaltningen.

### **Afsluttende kommentarer**

Revisionsudvalget konstaterer, at hovedparten af de anførte forhold omfattende Københavns Kommunes økonomiske styring og forvaltning af offentlige midler er rettet mod Socialforvaltningens aktiviteter, ligesom hovedparten af de afgivne revisionsbemærkninger omfatter Socialforvaltningens virksomhed.

På dette grundlag anbefaler Revisionsudvalget, at Socialudvalget vurderer, hvorvidt Socialforvaltningens organisering og udførelse af opgaverne tilgodeser en systematisk overvågning, styring samt korrektion af kontrolniveauet i forvaltningen. I den forbindelse henleder Revisionsudvalget opmærksomheden på, at det ifølge København Kommunes Kasse- og Regnskabsregulativ er ledelsens ansvar løbende, dog mindst en gang årligt at udarbejde risikovurderinger på relevante områder og iværksætte tiltag, der har til hensigt at forbygge og opdage såvel tilsigtede som utilsigtede fejl og mangler.

Det skal bemærkes, at Ekstern og Intern Revision i samarbejde med Socialforvaltningen har iværksat en handleplan rettet mod udvalgte dele af Socialforvaltningens ansvarsområder: ”Handleplan for sikker økonomistyring og øget kvalitet i sagsbehandlingen”. Revisionsudvalget finder det meget tilfredsstillende, at en sådan handleplan er udarbejdet, og at de løbende afrapporteringer til Socialudvalget og Økonomiudvalget viser fremskridt.

#### 4. Revisionsudvalgets opfølgning af revisionsbetænkninger for tidligere år

Revisionsudvalget fremsatte i revisionsbetænkningerne for 2010 og 2011 en række bemærkninger og anbefalinger på grundlag af de fremdragne væsentlige forhold i revisionsberetningerne om regnskaberne for 2010 og 2011.

Revisionsudvalgets formand har anmodet Overborgmesteren om i egenskab af formand for Økonomiudvalget at foranledige udarbejdet en redegørelse med en opfølgning på fremdriften af kommunens tiltag for de igangsatte forbedringsaktiviteter på baggrund af henholdsvis revisionsbetænkningen for 2011 og revisionsbetænkningen for 2010.

Nedenfor er gengivet Økonomiforvaltningens redegørelse om status for fremdriften af tiltagene på baggrund af de 2 betænkninger.

Det er revisionsudvalgets vurdering, at der har været etableret et effektivt og konstruktivt samarbejde mellem Revisionen (Intern og ekstern revision) og Økonomiforvaltningen i forbindelse med udførelsen af revisionen samt rapporteringen og opfølgningen herpå.

I nedenstående oversigt er i overskriftsform vist Revisionsudvalgets forslag til forbedringsaktiviteter i tidligere års revisionsbetænkninger. I oversigten er tillige oplyst i hvilken revisionsbetænkning forholdet blev rejst samt status for de igangsatte aktiviteter ved udarbejdelsen i efteråret 2013 af nærværende betænkning. Efter oversigten er gengivet Økonomiforvaltningens kommentarer og oplysninger om status for de igangsatte tiltag.

| Emne                                                                                       | Omtalt i revisionsbetænkning | Status 2013        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|--------------------|
| <b>1. Forbedring af regnskabsvæsenet og tilhørende regnskabsmæssige arbejds-gange</b>      |                              |                    |
| Etablering af en fælles registrerings- og opfølgningssenhed på regnskabsområdet i kommunen | 2010                         | Aktivitet igangsat |
| Udarbejdelse af fælles forretningsgange på økonomiområdet                                  | 2010                         | Aktivitet igangsat |
| <b>2. Regnskabsmæssige registreringer</b>                                                  |                              |                    |
| Udarbejdelse af en konteringsvejledning                                                    | 2010                         | Aktivitet          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |      |                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |      | igangsat            |
| <b>3. Regnskabsmæssig kompetence</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |      |                     |
| Fælles uddannelse på økonomiområdet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 2010 | Aktivitet afsluttet |
| <b>4. Nyt økonomisystem</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |      |                     |
| Afklaring af organisering af regnskabsvæsenet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| Standardisering af kontoplan                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| Ensartet anvendelse af kontoplan i forvaltningerne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| Digitaliseret indberetning og opfølgning (Selvbetjeningsløsninger og Min lederside)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| <b>5. Indkøbsområdet</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |      |                     |
| Udarbejdelse af en fælles aftaleoversigt for hele kommunen                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 2010 | Aktivitet afsluttet |
| Udarbejdelse af en fælles udbudsplan                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| Analyse af indkøbsområdet med fokus på indkøb, der ikke er aftale-dækket                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2010 | Aktivitet afsluttet |
| Forbedring af Netbutikken med automatisk kontering af indkøb                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 2010 | Aktivitet afsluttet |
| <b>6. Refusioner på det sociale og beskæftigelsesrettede område</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |      |                     |
| Reduktion i antallet af konstaterede fejl                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| Socialforvaltningens handleplaner                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2010 | Aktivitet igangsat  |
| <b>7. Kommunens generelle kontrolniveau</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |      |                     |
| Forvaltningerne bør udføre følgende: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vurdering af risici i de enkelte forretningsgange, procedurer og rutiner</li> <li>• Fastlæggelse af interne kontrolforanstaltninger i forretningsgange</li> <li>• Løbende overvågning og vurdering af kontrolniveauet</li> <li>• Design og implementering af forretningsgange i overensstemmelse med ovenstående</li> </ul> | 2011 | Aktivitet igangsat  |
| <b>8. Administrationsplanprojektet</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |      |                     |
| Følgende forhold bør iagttages: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Design af indholdet i de fremtidige hovedprocesser</li> <li>• Vurdering af hvilke dele af hovedprocesserne (delprocesserne),</li> </ul>                                                                                                                                                                                          | 2011 | Aktivitet igangsat  |

|                                                                                                                                                                                                 |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| der fremover kan konsolideres og udføres i Koncernservice                                                                                                                                       |  |  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vurdering af om it-understøttelsen er tilstrækkelig, eller om en konsolidering af opgaverne ved Koncernservice forudsætter it-investeringer</li> </ul> |  |  |

## **Ad 1. Forbedring af regnskabsvæsenet og tilhørende regnskabsmæssige arbejdsgange**

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

*Etablering af en fælles registrerings- og opfølgingsenhed på regnskabsområdet i kommunen*

Pr. 1. juni 2013 overgik Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen til at følge de nye standardprocesser, og Kultur- og Fritidsforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen overgår den 1. oktober 2013. Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen overgår til de nye standardprocesser den 1. marts 2014. Herefter vil alle forvaltninger følge de samme processer på regnskabs- og løn/personaleområdet, og kontrolniveauet på de delprocesser, der varetages af Koncernservice vil dermed være ens for alle forvaltninger.

*Udarbejdelse af fælles forretningsgange på økonomiområdet*

I forlængelse af samlingen af administrative opgaver påbegynder Koncernservice i efteråret 2013 en opdatering af eksisterende og udarbejdelse af nye fælles forretningsgange. De fælles forretningsgange tager udgangspunkt i de nye standardiserede processer så vidt angår SAO (Samling af opgaver), og vil følge en rollebaseret tilgang. Forretningsgangene vil fastlægge opgaver og krav til den enkelte rolle i processen. Koncernservice har været i dialog med Intern Revision om koncept og skabelon for de fælles forretningsgange. De første forretningsgange (Intern Faktura, Kreditor og Debitor) igangsættes i oktober 2013, og forventes implementeret primo 2014. Herefter følger opdatering og udarbejdelse af resterende forretningsgange, bl.a. betalingskort, moms og tilskudsforvaltning.

## **Ad 2. Regnskabsmæssige registreringer**

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

*Udarbejdelse af en konteringsvejledning*

Koncernservice er ved at udarbejde en strategi/plan for opdatering af kontoplanområdet. I planen indgår også overvejelser om, hvorledes der kan udarbejdes en nem, overskuelig og let tilgængelig konteringsvejledning med fokus på de konti, der (bør) anvendes mest.

## **Ad 3. Regnskabsmæssig kompetence**

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

*Fælles uddannelse på økonomiområdet*

I 2013 kører første runde af MasterClass i økonomistyring, som er et målrettet forløb for faglige specialister, der har talent til at fungere som koordinatore, superspecialister eller udviklere/innovatører indenfor økonomistyring. Derudover udvikles og udbydes der løbende kurser på økonomiområdet, der skal sikre de nødvendige kompetencer for kommunens regnskabsmedarbejdere. Intern Revision er inddraget i planlægningen af MasterClass i økonomistyring. Aktiviteten vurderes på denne baggrund for afsluttet.

#### **Ad 4. Nyt økonomisystem**

Økonomiforvaltningens kommentarer ved behandling i 2012 af 2011-betænkningen:

Økonomiudvalget har den 25. september 2012 truffet en principbeslutning om, at Københavns Kommune skal investere i et nyt økonomisystem, og Økonomiforvaltningen arbejder derfor videre på at udarbejde et endeligt beslutningsoplæg. I dette arbejde er Økonomiforvaltningen i tæt dialog med Intern Revision og forvaltningerne. For at sikre afklaring af de væsentlige forhold på det regnskabsmæssige område, forslår Økonomiforvaltningen et langt implementeringsforløb, der skal sikre, at administrationsplanens samling af regnskabsopgaver er implementeret forinden, og at der dermed er etableret et nyt regnskabsmæssigt set up i Københavns Kommune inden implementeringen af et nyt økonomisystem. I hele arbejdet med analyse af nyt økonomisystem arbejder Økonomiforvaltningen på at sikre en tæt koordinering til administrationsplanen og anskaffelsen af nyt lønsystem

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

*Afklaring af organisering af regnskabsvæsenet*

*Standardisering af kontoplan*

*Ensartet anvendelse af kontoplan i forvaltningerne*

Borgerrepræsentationen godkendte den 14. marts 2013, at Københavns Kommune skal anskaffe en ny økonomisystemløsning, der vil medføre en standardisering af de økonomiske processer samt systemunderstøttelsen heraf i Københavns Kommune. En ny systemløsning vil medføre en omfattende standardisering på det økonomiske område, og alle forvaltninger vil være forpligtet til at anvende det samme system i modsætning til i dag, hvor en lang række forvaltningsspecifikke systemer understøtter de samme processer. En ny økonomisystemløsning vil derfor reducere forvaltningernes frihedsgrader på en række områder. Der vil blive stillet krav om anvendelsen af en ny fælles standardkontoplan, og processerne og regelsættet for de økonomiske transaktioner bliver standardiseret. På regnskabsområdet betyder det, at forvaltningerne ikke som i dag skal udarbejde egne forretningsgange på alle de tværgående processer og kommunens regnskabsprocesser vil derfor blive understøttet med samme kontrolniveauer. På indkøbsområdet vil indkøbs- og

godkendelsesprocessen blive standardiseret, hvilket blandt andet medfører et øget krav om elektronisk ordreafgivelse. På budgetområdet vil der ligeledes blive stillet flere fælles krav til forvaltningernes budgetlægning og budgetopfølgning, og når der stilles fælles centrale krav vil der ikke være en ”kattelerm” således, at de fastsatte krav undviges. Konsekvensen er således, at Økonomiudvalget i højere grad vil håndhæve mandatet til at fastlægge fælles centrale krav til indkøbs-, budget- og regnskabsprocesserne. Koncernservice har etableret en programorganisation til implementeringen af et nyt økonomisystem, og styregruppen har bestilt en række leverancer, der skal sikre de nødvendige strategiske afklaringer inden en implementering. Det drejer sig om afklaring af den regnskabsmæssige organisering, regnskabsopgaver i Koncernservice og forvaltningerne og interne kontroller i forretningsgangene. Ligeledes er projektgrupperne forpligtet til på hvert procesområde at udarbejde et oplæg til, hvilke standardiseringer der ønskes gennemført med nyt økonomisystem. Intern Revision er repræsenteret i styregruppen. Arbejdet med nyt økonomisystem skal bygge ovenpå det arbejde, der allerede er lavet i forbindelse med samlingen af administrative opgaver i Koncernservice.

#### *Digitaliseret indberetning og opfølgning (Selvbetjeningsløsninger og Min lederside)*

I forbindelse med samlingen af administrative opgaver er der ligeledes udviklet en række selvbetjeningsløsninger, som sikrer it-understøttelse af processerne. Selvbetjeningsløsningerne indeholder valideringer af data, og for de løsninger som ikke har et direkte link til økonomisystemet, arbejdes der løbende med at udvikle dette link, således at dobbeltregistrering undgås – og dermed minimering af risiko for fejl.

#### **Ad 5. Indkøbsområdet**

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

##### *Udarbejdelse af en fælles aftaleoversigt for hele kommunen*

Medio april 2013 blev kommunens Netbutik relanceret. I den nye og forbedrede Netbutik er aftalesystemet integreret og Rakat blev udfaset fra 15. april og lukket pr. 1. juni 2013. Aktiviteten vurderes på denne baggrund for afsluttet.

##### *Udarbejdelse af en fælles udbudsplan*

De digitale redskaber Udbudsplan og Aftalestyringssystemet er implementeret primo 2013, hvor Udbudsplanen er obligatorisk at anvende for forvaltningerne. Undtaget for anvendelse af Udbudsplanen er Teknik- og Miljøforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningens udbud inde for bygge- og anlægsområdet, som ikke er rammeaftaler. Systemet betragtes nu som teknisk implementeret. Forvaltningerne har indtastet deres udbud i Udbudsplanen og

den fælles udbudsplan blev forelagt Økonomikredsen den 14. juni 2013. Økonomikredsen får forelagt en opdateret fælles udbudsplan december 2013.

#### *Analyse af indkøbsområdet med fokus på indkøb, der ikke er aftaledækket*

Den indkøbsanalyse der blev udarbejdet i forbindelse med administrationsplanen (2012) betragtes som afsluttet og viste, at kommunen køber ind for 3 mia. kr. årligt på områder, der ikke er aftaledækkede. Af de 3 mia. kr. er allerede planlagt kommende aftaler på områder, som dækker knap 1 mia. kr. Der er i foråret 2013 udarbejdet en indkøbsanalyse 2013, der bl.a. indeholder en oversigt over andelen af henholdsvis aftaledækkede og ikke-aftaledækkede indkøb i Københavns Kommune. Analysen viste, at ud af de førnævnte 3 mia. kr. er ca. 1,7 mia. kr. nu aftaledækket. Analysen er blevet forelagt Økonomikredsen juni 2013, som godkendte hvilke udbudsområder, der arbejdes videre med, således at det resterende af de 3 mia. kr. bliver aftaledækket. I den forbindelse kan nævnes, at der i 2013 er gennemført en række fællesobligatoriske aftaler, som betyder, at kommunen øger sin aftaledækning og tilvejebringer effektiviseringer på ca. 42,5 mio. kr.. Disse effektiviseringer indgår i Effektiviseringsstrategi 2014. Aktiviteten vurderes på denne baggrund for afsluttet.

#### *Forbedring af Netbutikken med automatisk kontering af indkøb*

Den nye Netbutik blev relanceret den 15. april 2013. Det er teknisk muligt at autokontere, men brugen begrænses, da kommunen endnu ikke har fælles kontoplan. Aktiviteten vurderes på denne baggrund for afsluttet.

### **Ad 6. Refusioner på det sociale og beskæftigelsesrettede område**

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

#### *Reduktion i antallet af konstaterede fejl*

Forvaltningen arbejder fortsat på reduktion af antal fejl. En række initiativer i handleplanen er nu implementeret for at sikre en reduktion af fejl.

#### *Socialforvaltningens handleplaner*

Handleplan for sikker økonomistyring og øget kvalitet i sagsbehandlingen blev afsluttet i 2012. Forvaltningen iværksatte en fase 2 af handleplanen i 2013 for at sikre god implementering af initiativerne omfattet af den oprindelige handleplan.

### **Ad 7. Kommunens generelle kontrolniveau**

Økonomiforvaltningens kommentarer ved behandling i 2012 af 2011-betænkningen:

Økonomiforvaltningen deler Revisionsudvalgets vurdering af, at kvaliteten og effektiviteten af de interne kontroller i Københavns Kommune kan forbedres,

og Økonomiforvaltningen arbejder løbende med at styrke kommunens generelle kontrolniveau, bl.a. ved at indlægge automatiske kontroller i processerne via systemunderstøttelse samt ved udarbejdelse af fælles forretningsgange på regnskabsområdet. Økonomiforvaltningen er desuden enig i, at de interne kontroller i videst mulige omfang bør standardiseres og være fælles for hele kommunen. I forhold til, at der centralt i forvaltningerne skal skabes overblik over etablerede kontrolprocedurer, og foretages vurdering af risici mm., kan Økonomiforvaltningen oplyse, at det fremgår af kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ - bilag vedr. intern kontrol, at det er ledelsens ansvar at sikre udarbejdelse af forretningsgange, herunder løbende at foretage risikovurderinger, vurdere omfanget af kontrolpunkter og frekvens for opfølgning. Økonomiforvaltningen vil derfor indskærpe over for forvaltningerne, at reglerne i kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ skal følges.

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

I forlængelse af samlingen af administrative opgaver har Koncernservice igangsat en opdatering af eksisterende og udarbejdelse af nye fælles forretningsgange. De fælles forretningsgange tager udgangspunkt i de nye standardiserede processer som følge af "Samling af administrative opgaver", og vil følge en rollebaseret tilgang. Forretningsgangene vil fastlægge opgaver og krav til den enkelte rolle i processen, og der vil i forbindelse med forretningsgangene blive foretaget en vurdering af risiko og væsentlighed og dermed en vurdering af kontrolniveauet i de økonomiske processer. Forretningsgangene skal tilsikre, at der sikres et ensartet kontrolniveau og standardisering i kommunen. Koncernservice har været i dialog med Intern Revision om koncept og skabelon for de fælles forretningsgange. De første forretningsgange (Intern Faktura, Kreditor og Debitor) igangsættes i oktober 2013, og vil blive implementeret senest marts 2014. Herefter følger opdatering og udarbejdelse og resterende forretningsgange, bl.a. betalingskort, moms og tilskudsforvaltning, der vil blive implementeret senest den 1. juli 2014. Økonomiforvaltningen er endvidere i gang med at revidere Kasse- og Regnskabsregulativet jf. indstilling om afskaffelse af krav. Revisionen vil blive inddraget i arbejdet, som forventes færdigt medio 2014.

#### **Ad 8. Administrationsplanprojektet**

Økonomiforvaltningens kommentarer i 2012 ved behandling af 2011-betænkningen:

Økonomiudvalget har truffet beslutning om at samle alle regnskabsopgaver i Koncernservice og har i den forbindelse truffet beslutning om et opgavesplit, hvor det fremgår hvilke dele af hovedprocesserne, der fremover skal udføres i Koncernservice. I forbindelse med implementeringen af Økonomiudvalgets beslutning om samlingen af de administrative opgaver vil Økonomiforvalt-

ningen arbejde videre med at designe og implementere de fremtidige processer, således at der sikres kvalitet og effektivitet på regnskabsområdet. Som en del af administrationsplanen er der ligeledes igangsat et større udviklingsarbejde med at få udviklet it-understøttelse af regnskabsprocesserne.

Økonomiforvaltningens statusredegørelse i 2013:

Styregruppen for samling af administrative opgaver i Københavns Kommune godkendte den 2. maj 2013 nye standardprocesser på regnskabsområdet, der definerer opgavesplittet mellem forvaltningerne og Koncernservice. Standardprocesserne har desuden været drøftet med Intern Revision. Pr. 1. juni overgik Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Økonomiforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen til at følge de nye standardprocesser, og Kultur- og Fritidsforvaltningen og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen overgår den 1. oktober 2013. Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen overgår til de nye standardprocesser den 1. marts 2014. Herefter vil alle forvaltninger følge de samme processer på regnskabs- og løn-/personaleområdet, og kontrolniveauet på de delprocesser, der varetages af Koncernservice vil dermed være ens for alle forvaltninger. I forbindelse med samlingen af administrative opgaver er der ligeledes udviklet en række selvbetjeningsløsninger, som sikrer it-understøttelse af processerne. Selvbetjeningsløsningerne indeholder valideringer af data, og for de løsninger som ikke har en direkte integration til økonomisystemet, arbejdes der løbende med at udvikle integrationen, således at dobbeltregistrering undgås – og dermed minimering af risiko for fejl. Der hvor der ikke er etableret integration er der etableret en manuel kontrolprocedure, med henblik på validering af indtastninger.

### **Revisionsudvalgets generelle vurdering**

Det er revisionsudvalgets vurdering, at der generelt er en god fremdrift med hensyn til implementeringen af de forbedringsforslag, som Revisionsudvalget har fremsat i revisionsbetænkningerne omfattende regnskabsårene 2010 og 2011.

Revisionsudvalget har med stor tilfredshed konstateret, at et centralt element i den fortsatte udvikling af Københavns Kommunes regnskabsvæsen og økonomistyring omfatter en udpræget grad af standardisering af regnskabs- og økonomiprocesser. En sådan standardisering udgør et væsentligt element i den løbende effektivisering af disse processer.

Det skal dog bemærkes, at flere forhold af væsentlig betydning for implementeringen af et nyt økonomisystem endnu ikke er endeligt afklarede, eksempelvis: Organiseringen af regnskabsvæsenet (regnskabsstrategi), standardise-

ringen af kontoplanen samt færdiggørelse af forretningsgange. Det er af væsentlig betydning, at der fortsat er stor fremdrift i disse opgaver.

## **5. Revisionsudvalgets behandling af revisionsberetninger for 2012**

### **5.1. Revisors konklusion om revisionen af 2012-regnskabet**

Som afslutning på revisionen vil kommunens revisor, såfremt Borgerrepræsentationen godkender det foreliggende årsregnskab, forsyne kommunens regnskab med nedenstående revisionspåtegning.

#### ***"Til Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune***

##### ***Påtegning på årsregnskabet***

*Vi har revideret årsregnskabet for Københavns Kommune for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2012, som er udarbejdet efter Økonomi- og Indenrigsministeriets krav til kommuners regnskabsaflæggelse i Budget- og regnskabssystem for kommuner.*

##### ***Ledelsens ansvar for årsregnskabet***

*Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Økonomi- og Indenrigsministeriets regnskabsbestemmelser i Budget- og regnskabssystem for kommuner. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt for valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.*

*Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.*

##### ***Revisors ansvar***

*Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt god offentlig revisionsskik, jf. lov om kommunernes styrelse og kommunens revisionsregulativ. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.*

*En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger*

*afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for kommunens udarbejdelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.*

*Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.*

*Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.*

*Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.*

### **Konklusion**

*Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2012 samt af resultatet af kommunens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2012 i overensstemmelse med Økonomi- og Indenrigsministeriets regnskabsbestemmelser i Budget- og regnskabssystem for kommuner.*

*Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Borgerrepræsentationens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.”*

## **5.2. Væsentlige forhold i revisionsberetningerne for 2012**

Revisionen af årsregnskabet varetages i et samarbejde mellem kommunens interne revision og den eksterne revisor, der har det fulde ansvar for udførelsen af revisionen. Den eksterne revisor har vurderet, at kvaliteten af Intern Revisions arbejder er på et sådant niveau, at de fuldt ud kan basere deres overordnede konklusion på Intern Revisions delkonklusioner for de områder, som Intern revision har revideret. For 2012 har Intern Revision udført revisionen af lønområdet, balancen i kommunens årsregnskab og gennemført serviceeftersyn ved decentrale institutioner og enheder. Intern Revision har endvidere gennemført en række analyser af kommunens økonomistyring og interne kontrolsystemer.

Vurderingen af status for kommunens økonomistyring og regnskabsaflæggelse sammenfatter såvel den eksterne revisors som Intern Revisions observationer og rapporteringer.

Det er kommunens valgte revisors generelle opfattelse, at der som følge af en betydelig indsats er sket en positiv udvikling i forvaltningernes regnskabsarbejde og sagsbehandling. Omvendt er der fortsat områder, hvor der er behov for at forbedre kommunens kontrolniveau og dermed øge kvaliteten af økonomistyringen og regnskabsaflæggelsen.

Revisionsudvalget har for følgende områder og processer anført de tiltag, som de ansvarlige forvaltninger vil iværksætte med henblik på at forbedre de fremdragne forhold.

### **A. Københavns Kommunes registreringsprocesser**

#### **Lønområdet**

Det er revisors opfattelse – på baggrund af revisionen af lønområdet i 2012 – at forvaltningerne med enkelte undtagelser generelt har implementeret gode og veldokumenterede kontroller, som er i overensstemmelse med de "Obligatoriske retningslinjer for løn- og personaleområdet i Københavns Kommune". På følgende områder er der dog behov for at justere og styrke både de manuelle og de it-understøttede lønprocedurer:

- I Børne- og Ungdomsforvaltningen var kontrolniveauet på en række områder ikke tilstrækkeligt, idet en del kontroller ikke var implementeret.

- I Socialforvaltningen kunne kontrolniveauet i nogle centerfællesskaber med fordel forbedres, idet en række interne kontroller ikke blev dokumenteret eller ikke blev udført.
- Ved mere end halvdelen af de enheder, som har været omfattet af serviceeftersyn, foretages der ikke, som beskrevet i retningslinjerne, stikprøvevis kontrol af, at indberettet ferie og fravær er i overensstemmelse med grundbilag.
- Ved 8 af de 10 reviderede klynger i Børne- og Ungdomsforvaltningen er der ansat nært beslægtede medarbejdere, hvilket kan være i uoverensstemmelse med kommunens retningslinjer.
- En opfølgning på analysen af medarbejdere med flere ansættelsesforhold viste, at omfanget af medarbejdere, der i 1. halvår af 2012 varetager flere ansættelsesforhold, er på niveau med antallet i 1. halvår af 2011. En stor andel af de medarbejdere, der ved forvaltningernes controlling i 2011 blev kategoriseret som værende omfattet af et "uhensigtsmæssigt ansættelsesforhold", har været dobbeltansat i hele 1. halvår 2012 med et timetal, der væsentligt overstiger en normal fuldtidsstilling. Der er således indikationer på, at der fortsat er uhenigtsmæssige ansættelsesforhold blandt disse medarbejdere.
- Afstemning af indberetningerne til SKAT's E-indkomstregister for 2012 er ikke gennemført medio maj 2013.
- Revisionen har ikke modtaget alt det materiale, som skal danne grundlag for revision af opgørelsen for ikke afviklet ferie vedrørende optjeningsåret 2010. Erklæring vedrørende opgørelse af afregningen til feriefonden er således ikke udarbejdet ultimo maj 2013.

#### Forvaltningens tiltag

Med sammenlægningen af de løn- og personaleadministrative opgaver fra juni 2013 er der påbegyndt en systemunderstøttet ensretning af arbejdsgangene for såvel lønindberetningen som kontrol af indberetningen. Der er forud for sammenlægningen udarbejdet en række forretningsgange internt i Koncernservice samt på opgavesnitfladerne mellem Koncernservice og forvaltningerne. Tiltagene forventes at afføde en forbedring af kravene til lønkontrol i Københavns Kommune. For så vidt angår forvaltningernes ledelsestilsyn, herunder kontrol af lønudgifter, forventes der ligeledes med forbrugsrapporter, som Koncernservice via "Min Lederside" fremadrettet stiller til rådighed for forvaltningernes budgetansvarlige en forbedring af

forvaltningernes betingelser for at opfylde kravene til ledelsestilsyn. Koncernservice vil ligeledes påbegynde en ajourføring af ”Obligatoriske retningslinjer for løn- og personaleområdet i Københavns Kommune”, bl.a. på baggrund af den forbedrede systemunderstøttelse, som sammenlægningen af de løn- og personaleadministrative opgaver afføder samt nye snitflader internt i Københavns Kommune

Observationerne har ikke haft en sådan karakter, at der har været grundlag for nye revisionsbemærkninger, men revisionsbemærkningen fra 2011 om mangelfuld lønadministration er videreført.

## **Omkostningsdisponering og udbetalinger**

### ***Generelle processer***

Revisor har gennemgået og vurderet de fastlagte kontroller i kommunens økonomisystem, KØR, med fokus på processen for registrering og betaling af omkostninger. Revisor har herved identificeret manglende overholdelse af kommunens retningslinjer og procedurer samt af udarbejdede forretningsgangsbeskrivelser. I flere tilfælde har revisor konstateret manglende funktionsadskillelse på indkøbsområdet for så vidt angår rekvisition af varer og tjenesteydelser, godkendelse samt bogføring. Endelig har revisor konstateret, at flere medarbejdere er tildelt meget høje beløbsgrænser for godkendelse af fakturaer, der ikke er i overensstemmelse med den generelle bemyndigelse, der i øvrigt er tildelt disse. Enkelte medarbejdere var tildelt en ubegrænset beløbsmæssig grænse for godkendelse af eksterne fakturaer og kan tillige varetage indkøb. Revisor har endvidere konstateret en række forhold, der bevirker, at styringen af indkøbsområdet i Københavns Kommune er utilstrækkelig. En række af de mulige benefits på indkøbsområdet bliver ikke realiseret i den nuværende situation. Samtidig hermed er der risiko for manglende compliance af forhold, der fremgår af indkøbsaftaler. Manglende compliance kan medføre krav om økonomisk erstatning. Revisor anbefaler, at Økonomiudvalget sikrer, at Økonomiforvaltningen og Koncernservice implementerer de opstillede handlingsplaner i forudsat omfang. Observationerne på indkøbsområdet har ikke haft en sådan karakter, at der har været grundlag for revisionsbemærkninger.

### **Forvaltningens tiltag**

Økonomiforvaltningen og Koncernservice har udarbejdet handleplaner for at sikre styringen af indkøbsområdet.

### ***Manglende momsrefusion***

Revisor har identificeret, at manglende overholdelse af kommunens retningslinjer og procedurer har medført manglende momsrefusion på ca. 37 mio. kr.

#### **Forvaltningens tiltag**

Reguleringen af den manglende momsrefusion er nu konteret korrekt i regnskab 2013 og forholdet bliver således berigtiget i momsrefusionsopgørelsen for 2013. Børne- og Ungdomsforvaltningen har gennemgået sin konteringspraksis på specialområdet og ændret denne, således at der fra indeværende regnskabsår kan hjemtages korrekt moms.

### ***Potentielt forsikringstab***

Revisor har identificeret, at manglende overholdelse af kommunens retningslinjer og procedurer samt af udarbejdede forretningsgangsbeskrivelser har medført et potentielt forsikringstab på ca. 100 mio. kr.

#### **Forvaltningens tiltag**

Af hensyn til den videre behandling af sagen er forvaltningens tiltag vedrørende forsikringssagen undergivet fortrolighed.

### ***Tilsyn med selvejende og private botilbud***

Revisor observerede, at procedurerne for det økonomiske tilsyn med selvejende og private botilbud ikke var tilstrækkelige, især for så vidt angår de private tilbud. Tilsynsrutinerne sikrer ikke fornøden indsigt i botilbudenes drift og økonomi og giver således ikke tilstrækkelig sikkerhed for, at tilbuddene er økonomisk velfungerende. Samtidig er der risiko for, at takster / tilskud ikke bliver beregnet med udgangspunkt i det reelle omkostningsbehov.

#### **Forvaltningens tiltag**

Socialforvaltningen har på baggrund af revisors observationer og risikovurderinger udarbejdet en række handleplaner for håndteringen heraf. Forvaltningen følger op på implementeringen af handlingsplanerne.

### ***Økonomisk opfølgning på ydelser leveret af private dagbehandlingstilbud***

Revisor konkluderer, at private dagbehandlingstilbud dels ikke har efterlevet de med Børne- og Ungdomsforvaltningen indgåede undervisningsoverenskomster, dels ikke har efterlevet egne regelsæt, der indgår som bilag til de indgåede undervisningsoverenskomster. Revisor konstaterer, at nogle dagsbehandlingstilbud har realiseret store regnskabsmæssige overskud i perioden 2008-2011. Revisor konkluderer tillige, at Børne- og Ung-

domsforvaltningen ikke har implementeret tilstrækkelige procedurer med henblik på løbende at overvåge dagbehandlingstilbuddenes overholdelse af de indgåede undervisningsoverenskomster, herunder takstfastsættelsen, og at Socialforvaltningen ikke i tilstrækkeligt omfang løbende har fulgt op på de aftalte priser. Forvaltningerne er i tvivl om, i hvilken grad kommunen kan stille krav til de private leverandørers opnåelse af og brug af overskud i virksomheden, der er genereret som følge af salg af undervisningspladser på baggrund af en undervisningsoverenskomst eller gennem salg af behandlingsydelser. Revisor har anbefalet, at kommunen – eventuelt med ekstern juridisk bistand – søger at løse den grundlæggende problemstilling om rækkevidden af kommunens økonomiske tilsyn og styring af dette udgiftsområde.

## **Indtægts- og refusionsområdet**

### ***Dagpengerefusioner***

Revisor har ved en stikprøvevis gennemgang af refusioner vedrørende sygdom og barsel konstateret, at kommunen ikke har opnået fuld dagpengerefusion fra medarbejderes bopælskommuner i 1/3 af de reviderede sager. Årsager hertil er bl.a., at medarbejderes fravær er indberettet for sent i Vagtplansystemet, at refusionsanmeldelse er fremsendt for sent eller ikke fremsendt til bopælskommunen, og at kommunens Refusionsenhed ikke har fulgt systematisk op på modtagelse af refusionerne.

Revisor har i 2012 konstateret en periodiseringsfejl af lønrefusion på ca. 70 mio. kr. (manglende indtægtsføring i 2012). Periodiseringsproblemstillingen består således fortsat i regnskabsåret 2012 og forventes løst i 2013 i forbindelse med, at bogføring af lønrefusioner under alle kommunens udvalg samles i Koncernservice, samtidig med at der udarbejdes en fælles bogføringspraksis. Observationerne har ikke haft en sådan karakter, at der har været grundlag for nye revisionsbemærkninger, men en revisionsbemærkning for 2010 om periodiseringsfejl af lønrefusion er videreført.

### ***Refusioner på de sociale og beskæftigelsesrettede områder***

Revisor har i tidligere år konstateret høje fejlandele på de refusionsbærende områder i Socialforvaltningen samt i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

For Socialforvaltningen har den stikprøvevis sagsgennemgang i 2012 alene givet anledning til bemærkninger i 9 % af de gennemgåede sager – både fejl med og uden udbetalings- eller refusionsmæssig betydning (mod 51 %

i 2011). Desuden er der ved en særlig analyse af udgifterne til medicin konstateret en systematisk fejl.

Økonomiudvalget har på baggrund af de mange revisionsbemærkninger i tidligere år anmodet Socialforvaltningen om at udarbejde en handleplan omfattende blandt andet ”Øget kvalitet i sagsbehandlingen” på det sociale statsrefusionsområde.

Revisor vurderer, at der er sket store fremskridt i sagsbehandlingen i løbet af handleplanperioden. Der skal dog udføres et betydeligt arbejde for at sikre, at handleplanens mange tiltag får de tilsigtede virkninger for den praktiske sagsbehandling.

For Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen har den stikprøvevise sagsgennemgang i 2012 givet anledning til bemærkninger i 38 % af de gennemgåede sager – både fejl med og uden udbetalings- eller refusionsmæssig betydning (mod 40 % i 2011). Sagerne med fejl af refusionsmæssig betydning udgjorde 9 % af de gennemgåede sager.

#### Forvaltningens tiltag

Socialforvaltningen vil tage revisionens bemærkninger med i det videre arbejde med tilrettelæggelse af et ledelsestilsyn vedrørende særligt dyre enkeltsager, som forventes implementeret i løbet af efteråret 2013. Forvaltningen vil endvidere i løbet af efteråret undersøge muligheden for kontrol med apotekerregninger og vil foretage berigtigelse vedrørende de tilbud, der ikke var oprettet på tilbudsportalen. Mængden af sager om merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens §§ 41 og 42 med behov for genopretning er kvalificeret, hvilket har nedbragt antallet af den oprindelige sagsmængde fra 3.500 til 1.555 sager. Den resterende sagsmængde er ved at blive kvalificeret yderligere, og der forventes et øget antal sager til genopretning. Ledelsen i forvaltningen følger udviklingen i genopretningen tæt. Socialforvaltningen vil endelig stramme op på proceduren for kvalitetssikring af refusionsopgørelsen.

### **Tværgående processer**

#### ***IT-kontroller***

Revisor har på baggrund af en gennemgang af de generelle it-kontroller identificeret følgende 2 væsentlige områder til forbedring: Kontroller for periodisk opfølgning på tildelte rettigheder i brugersystemer udføres ikke konsekvent. Systemudviklere har uovervåget adgang til TMF-Navision produktionsmiljø. Revisor vurderer, at de generelle it-kontroller hos KMD

for de specifikke systemer tilhørende Københavns Kommune – som er outsourcet til KMD, herunder KØR – hen mod slutningen af 2012 er blevet forbedret i forhold til 2011 med enkelte udestående forhold.

### ***Ledelsestilsyn***

Serviceeftersyn på decentrale institutioner og enheder har omfattet en vurdering af udvalgte forretningsgange og interne kontroller på følgende områder: Kasse- og regnskabsområdet, indkøbsprocessen, kvalitetssikrings- og afstemningsprocessen, løn- og personaleområdet, it-sikkerhed og ledelsestilsyn af afstemning af balancekonti samt løn- og personaleområdet. Revisionen har givet anledning til en række observationer, hvoraf flere er anset for væsentlige. For eksempel manglende funktionsadskillelse på såvel kasse- og regnskabsområdet som løn- og personaleområdet. Der er på baggrund af revisionsrapporterne udarbejdet handlingsplaner til imødegåelse af de identificerede kritiske og/eller væsentlige risici. Planerne er i det væsentligste implementeret.

### ***Andre registreringer***

På baggrund af en sag om registreringer til opfyldelse af servicelovens krav til opfølgning i børnesager har revisor anbefalet, at der i kommunen tilvejebringes et fælles grundlag for de metodiske standarder, der skal anvendes ved gennemførelsen af omhandlede interne undersøgelser til forelæggelse for de politiske beslutningsfora.

## **B. Københavns Kommunes årsregnskab**

### ***Det omkostningsbaserede regnskab***

Revisor vurderer, at der fortsat er behov for øget ledelsesmæssigt fokus på kvalitetssikring af ikke rutinemæssige regnskabsafslutningsposter, idet der i lighed med revisionen af tidligere år fortsat konstateres fejl ved revision af disse poster. Eksempelvis blev der i Kultur- og Fritidsforvaltningens omkostningsbaserede regnskab konstateret en væsentlig fejl i resultatopgørelsen på ca. 1,3 mia. kr. – fejlen er rettet i kommunens regnskab.

Ved revisionen af årsregnskabet for 2012 har revisor med tilfredshed konstateret, at forvaltningerne har udarbejdet afstemningsmateriale og dokumentation i overensstemmelse med regnskabscirkulæret for Københavns Kommune. Revisor har dog identificeret flere konkrete fejl, hvorfor det er vurderingen, at der fortsat er behov for en ledelsesmæssig fokus på kvalitetssikringen af afstemningsmaterialet. Observationerne har ikke haft en sådan karakter, at der har været grundlag for nye revisionsbemærkninger,

men en revisionsbemærkning fra 2011 om forbedring af processer og rutiner vedrørende årsregnskabets balance er videreført.

#### Forvaltningens tiltag

Økonomiforvaltningen vil sørge for, at der udføres en central kvalitetssikring af det omkostningsbaserede regnskab. Kvalitetssikringen vil både blive foretaget i forbindelse med bogføringen og ved udarbejdelsen af regnskabet. Økonomiforvaltningen vil inddrage ”OBR-gruppen” med deltagelse fra forvaltningerne og Koncernservice i arbejdet med kvalitetssikringen af det omkostningsbaserede regnskab. Økonomiforvaltningen vil sørge for, at der i forbindelse med regnskabsafslutningen for regnskab 2013 vil være fokus på afstemningsmaterialet og kvaliteten heraf.

### C. Bevillingsmæssige forhold

Der har i de senere år været betydelige afvigelser på bevillingsområderne Service, Anlæg og Overførsler tillige med, at regnskabsprognoserne har udvist store afvigelser i forhold til årets endelige resultat. Økonomiforvaltningen har derfor i samarbejde med forvaltningerne i 2012 arbejdet med en række tiltag, herunder periodiserede budgetter på institutionsniveau, hurtigere prognoser til Økonomiudvalget og kvartalsregnskaber, der alle har understøttet en bedre budgetopfølgning.

Revisor kan på grundlag af gennemgang af udvalgsregnskaberne tilslutte sig, at der i 2012 har været en tilfredsstillende budgetstyring på de 3 bevillingsområder og klart forbedret i forhold til tidligere år. Dette niveau er derimod endnu ikke opnået på bevillingsområdet Finansposter, da der – som i tidligere år – er observeret betydelige afvigelser mellem budget og regnskab.

Revisor har anbefalet, at Økonomiudvalget sikrer, at Økonomiforvaltningens tiltag til forbedring af økonomistyringen af kommunens bevillinger til finansposter bliver effektueret.

#### Forvaltningens tiltag

Økonomiforvaltningen vil igangsætte tiltag til at opdatere bevillingsregler, cirkulæret for budgetopfølgning samt regnskabscirkulæret, så der kommer klarere rammer om reglerne for budgetlægning, budgetopfølgning og regnskabsaflæggelse på finansposter. Økonomiforvaltningen har allerede sendt nye bevillingsregler i høring i forvaltningerne og hos revisionen.